

14.08.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**14 Ağustos 2023
Pazartesi**

14.08.2023

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

14 Ağustos 2023 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Atatürk Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğretim Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Erzurum Teknik Üniversitesi Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Mersin Üniversitesi Öğrenci Gelişim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik

— Mudanya Üniversitesi İhale Yönetmeliği

Buğday fiyatları Karadeniz arzına yönelik yeni endişelerle yükseldi

Buğdayın Chicago borsasında işlem gören vadeli kontratları Rus savaş gemilerinin Karadeniz'de yük gemisine uyarı ateşi açmasının arza dair endişeleri artırmasıyla yükseldi.

Rusya'ya ait bir savaş gemisi, Karadeniz'in kuzeyine doğru yol almakta olan bir yük gemisine dün ateş açtı. Rusya böylece Karadeniz tahıl koridoru anlaşmasını geçen ay terk etmesinin ardından ilk defa Ukrayna dışındaki bir limana gitmekte olan gemiye ateş açmış oldu.

Soya fasulyesi bir önceki seansta gerilemesinin ardından toparlanarak yükselirken, mısır ise geriledi.

Chicago borsasında en yüksek işlem hacmine sahip olan buğday %0.2 yükselerek 6.28 dolar/bushel yani 230.8 dolar/ton seviyesine çıktı.

Mısır vadeli kontratları %0.2 azalarak 4.86 dolar/bushel, yani 191.3 dolar/ton seviyesine geriledi.

Soya fasulyesi %0.4 artarak 13.12 dolar/bushel yani 482.1 dolar/ton seviyesine yükseldi.

Sebze meyveyi sıcak, çiftçiyi maliyet yaktı

Aşırı sıcaklar sebze ve meyvede yaklaşık yüzde 50 üretim kaybına neden olurken, mazot, su, gübrede yüzde 100'ü aşan maliyetler de çiftçinin ekim iştahını azalttı. Tarlada 8,5 lira olan domates fiyatının markette 40 liraya çıktığını söyleyen sektör temsilcileri, "Üretici de tüketici de mağdur. Denetim yok. Girdi maliyeti sübvansede edilmeli, yoksa çiftçi ayakta duramaz, dışarı bağımlı oluruz" uyarısı

Hamide HANGÜL - Fahriye KUTLAY ŞENYURT - Özlem SARSIN - Ziya İPEK

Bu yaz hava sıcaklıklarının bazı bölgelerde 47 dereceleri aşması, tarla ürünlerini vurdu. Biber, patlıcan, ayçiçeği gibi yaz ürünleri tarlada yandı, üretim yüzde 20-50 arasında düştü, fiyatlar arttı. Buna, katlanan girdi maliyetleri de eklenince çiftçinin ekim iştahı azaldı.

Arz talep dengesi bozulmaya başladı. Fiyat artışlarını önlemek için Tarım Bakanlığı 100 Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (TDİOSB) kurmaya hazırlanıyor. Bakanlık, gıda fiyatlarındaki yükselişe 'Kent Tarımı Projesi'yle çözüm ararken, Türkiye'nin farklı yerlerinde faaliyet gösteren ziraat odaları başkanları DÜNYA'ya yaş meyve ve sebze aşırı fiyat artışlarının sebeplerini anlattı.

Çiftçi gübreyi borç yazdırıyor

Temmuz ayı fiyat değişimleri

ÜRÜNLER Fiyat (TL/kg)	Üretici	Hal	Pazar	Market	Tarıladan tüketiciye fiyat farkı (%)
Elma	5,0	16,0	19,45	24,53	390,7
Havuç	10,0	14,38	22,45	31,97	219,7
Maydanoz (adet)	2,66	3,28	5,60	7,95	198,5
Marul (adet)	7,17	13,5	15,4	20,93	192,1
Limon	7,0	12,06	15,6	19,94	184,9
Kuru Soğan	6,50	14,67	15,6	18,38	182,8
Domates	8,50	15,38	18,8	22,86	168,9
Salatalık	7,75	9,44	14,8	18,74	141,8
Sivri Biber	15,75	26,63	29,1	35,14	123,1
Patlıcan	10,83	14,25	18,6	22,5	107,7
Patates	9,58	13,92	15,0	18,22	90,2
Karpuz	6,06	7,25	9,10	10,37	71,0
Yeşil Fasulye	24,17	27,17	40,1	40,31	66,8

Üretimin önemli girdilerinden mazotun yanı sıra, gübre, su, elektrik gibi yüzde 100'ü aşan maliyetler karşısında ezildiğini, üreticiyi tarımda tutmak için kamu desteklerinin, güncel maliyetler dikkate alınarak mutlaka artırılması gerektiğinin altını çizen sektör temsilcileri, "Çiftçi, tarlada ürünün kalmasından korkuyor, kimi zaman maliyetin altında veriyor. Para kazanamadığı ürünü bir sonraki yıl ekmiyor.

Mazota borçlu, gübre bayisine borç yazdırıyor" derken, bir diğer ziraat odası, "Çiftçi sayısı her geçen gün azalıyor. Şartlar ne olursa olsun girdi maliyetleri devlet tarafından süspanse edilmeli, yoksa çiftçi ayakta duramaz, dışarıya bağımlı hale geliriz" uyarısı yaptı. Seyhan Ziraat Odası Başkanı Yaşar Özkan ise fiyat istikrarı için çiftçinin kullandığı mazotta ÖTV ve KDV'nin kaldırılması önerisinde bulundu.

Sıcakta üretimin yarısı gitti

Yaş sebze ve meyvede en fazla ihracat yapan, sebze ve meyve işleme tesisleri olan, hal yerleri bulunan Uçak Kardeşlerin kurucularından Ali Uçak, aşırı sıcaklardan açık alanda yetişen biber, patlıcan gibi yaz sebzelerinin yandığını söyledi. Uçak, "Yaylalarda bile sıcaklıklar bu yıl 40 dereceyi gördü. Üretimin yarısı gitti" dedi.

Sebze aksine ucuzladı

Türkiye Halciler Federasyonu (TÜRKHAL) Başkanı Yüksel Tavşan, Türkiye'nin yıllık 55 milyon tondan fazla sebze ve meyve üretimi olduğuna işaret etti. Sebze fiyatlarında artış değil, aksine düşüş olduğunu, yeni ürünlerin çıkmaya başladığına işaret eden Tavşan, "Geçen haftalarda çok pahalıydı bu hafta yüzde 25 düştü. Bir de akaryakıtta zam gelmesine rağmen" diye konuştu.

Tarlada işçi bulmak zor

Meyvenin ise bir miktar yüksek gittiğini ifade eden Tavşan, "Meyve biraz maliyetli. Türkiye'de hava sıcaklığında 35-40 dereceyi gören yerler var, tarlarda bu 5-10 derece daha yükseliyor. İşçilik büyük problem oldu.

Üretimde işçi bulmak zor. Üretimde azalma değil ancak, zayi söz konusu diyebiliriz. Hallerde 20-25 lira olan ürünleri perakendeye koyduğunuzda 40 liranın altında meyve yok. Kimine göre düşük, kimine göre pahalı. 15-20 lirayı pahalı kabul etmeyeceğiz" dedi. Türkiye Ziraatçılar Derneği (TZD) Başkanı Hüseyin Demirtaş, geçmiş yıllarda, "Tarladan ürün çıkacak, fiyat düşecek" diye bir beklenti olduğuna işaret ederek, "Artık öyle bir durum yok, çünkü tarımsal girdiler neredeyse gününbirlik artıyor.

Tarımda 3 milyar litre kullanılan mazot, bugün 40 lira sınırında" dedi. Son 20 yılda ekim alanlarının 3 milyon hektar daraldığını, üretim planlaması yapılmadığını, maliyetin arttığını, borçlarının arttığını ve kamusal desteklerin artan maliyetler karşısında yetersiz kaldığına işaret eden Demirtaş, "Maliyetler çok yüksek. Fiyatların düşmesi öldü artık. Yüzde 100'ün altında artmayan ürün kalmadı. Gübrenin tonu 19 bini gördü. Bir dönüm tarla satsa, bir ton gübre ancak alabiliyor. Bunula tarım yapılabilir mi?" diye sordu.

Ziraatçilerden fiyat istikrarı önerileri

-Mazot, gübre, su, elektrik gibi yüzde 100'ü girdi maliyetleri üreticiyi eziyor.

-Çiftçinin kullandığı mazotta ÖTV ve KDV kaldırılmalı.

-Mutlaka planlı üretim yapılmalı.

- Üreticinin zarar etmeyeceği fiyatlarla alım satım yapılmalı.

-Ekilen ürünün fabrikası da aynı yerde olmalı, böylece nakliye masrafı azaltılmalı

- Kâr haddi getirilmeli.

14.08.2023

- Fiyat istikrarıyla taban ve tavan fiyat uygulamasına geçilmeli.
- Üreticiden ürün alınırken taban fiyatının altından ürün alınmamalı. Denetimsizlik var, fiyat kontrolü olmalı.
- Girdi maliyetleri devlet tarafından süspanse edilmeli.

Tarımsal destek ödemeleri bugün yapılacak

Tarım ve Orman Bakanlığı, 13 milyon 378 bin liralık tarımsal destekleme ödemesinin bugün çiftçilerin hesaplarına aktarılacağını duyurdu.

Bakanlığın sosyal medya hesabından Uzman Eller Projesi kapsamında destekleme ödemesine ilişkin şu paylaşım yapıldı:

"13 milyon 378 bin lira tarımsal destekleme ödemesi bugün çiftçilerimizin hesaplarına aktarılıyor. Hayırlı ve bereketli olsun."

Fitch: Küresel piriç fiyatları daha fazla yükselebilir

Fitch Ratings raporuna göre, dünyanın önde gelen üreticisi Çin şiddetli yağmur ve sel riskleriyle boğuşurken, küresel piriç fiyatları daha fazla artabilir.

Dünyanın önde gelen piriç üreticisi Çin şiddetli yağmur ve sel riskleriyle boğuşurken, küresel piriç piyasaları daha fazla baskı altına girebilir.

Fitch Ratings yakın tarihli bir raporda, "Çin'in tahıl üreten kuzeydoğu bölgesinde verimi azaltacak şiddetli yağmur, muhtemelen zaten yüksek olan küresel piriç fiyatları üzerinde yukarı yönlü bir baskı oluşturacak" dedi.

Rapora göre Çin, dünyanın en büyük piriç üreticisi ve ülkenin piriç üretiminin yüzde 23'ünü oluşturan üç eyalette sel uyarısı seviyeleri yükseltildi: İç Moğolistan, Jilin ve Heilongjiang.

Dünyanın en büyük ikinci ekonomisi, son haftalarda yıkıcı sellerle sular **altında** kaldı. Dokuzuri Tayfunu, kuzey Çin'i yıllardır vuran en kötü fırtınalardan biriydi ve başkent Pekin, 140 yılın en şiddetli yağışlarıyla sarsıldı.

Fitch, bu üç ildeki birçok önemli tahıl üretim bölgesinin şiddetli yağmurlardan ve Dokuzuri Tayfunu'nun kalıntılarından etkilendiğine ve "Khanun Tayfunu kuzeye doğru ilerlerken başka bir tufanla" karşı karşıya kalınabileceğine dikkat çekti.

Ticari kredi faizi seçim sonrası 2 kattan fazla arttı

Kredi faizlerinde yukarı yönlü seyir Merkez Bankası'nın adımlarıyla birlikte devam ediyor. Ticari kredi faizi 4 Ağustos haftasında Merkez Bankası ortalama verisine göre yüzde 30,8'e çıkarken 2 Haziran haftasına göre 2 katından fazla artmış oldu. Kamuda ise yüzde 28 aştı.

ŞEBNEM TURHAN

Merkez Bankası'nın politika faiz artırımı, sadeleşme ve miktarsal sıkılaştırma adımları kredi faizlerini yukarıya çıkarırken mevduat faizlerinde düşüş yaşanıyor. Özellikle ticari kredi faizlerindeki sınırdaki ilk aşamanın kaldırılmasıyla birlikte ticari kredi faizlerinde sınır yüzde 37,8'e yükseldi. Bankacılık sektörü de ticari kredi faizlerini yükseltmeye devam ediyor. Sektör kaynaklarından edinilen bilgiye göre kamu bankaları taksitli ticari kredi faizini TLREF artı 10 puana yükseltirken özel bankalarda yüzde 32-38 arasında değişiyor. TLREF faizi ise cuma kapanış itibarıyla yüzde 18,2235 ile son 1 yılın en yüksek seviyesinde bulunuyor. Kamu bankalarının ticari kredi faizi de yüzde 28'i geçmiş durumda. Ancak yükselen faizler bankacılık sektörünün kredi arzı iştahının çok da artması sonucunu da doğurmadı.

Temmuz PPK'sı sonrası 6.5 puan arttı

Cumhurbaşkanlığı seçimleri ikinci turu sonrasında yeni ekonomi yönetimiyle birlikte yaşanan politika değişikliği kredi faizlerini yukarı itti. Merkez Bankası ortalama verilerine göre 2 Haziran haftasında kurumsal kredi kartı ve kredili mevduat hesabı hariç ticari kredi faizi yüzde 14,23 seviyesinde bulunuyordu. Merkez Bankası Haziran ve temmuzda yaptığı 9 puanlık faiz artışlarıyla birlikte politika faizini yüzde 17,5'e

yükseltti. Bu adımlar atılırken ticari kredi faizlerinde menkul kıymet tutma zorunluluğu doğuran ilk aşama kaldırıldı ve bankaların ticari kredi faizini artırmalarının önü açıldı.

4 Ağustos itibariyle ticari kredi faizi yüzde 30,8'e kadar yükseldi. Böylece 2 Haziran'dan bu yana ticari kredi faizinde artış 16.6 puan oldu. Ticari kredi faizleri iki katından fazla artış yaşadı. En hızlı artış ise temmuz ayı PPK kararından sonraki hafta yaşandı. 28 Temmuz haftasında ticari kredi faizleri yüzde 24,28 seviyesinde iken 4 Ağustos'ta 30,8'e çıkararak tam 6.5 puan birden zıpladı.

Mevduat ve KKM şartı sürüyor

Bankacılık sektörü kaynakları Merkez Bankası ortalama taksitli ticari kredi verilerinin de üzerinde faizle kredi kullanımı yaptırıldığını dile getirdi. Nitekim faizde üst sınır yüzde 37,8 seviyesinde bulunuyor. Ancak bankalar bu seviyenin altında kullandırım yapıyor. Bankacılık sektörü kaynakları kamu bankalarında TLREF artı 10 puan yani yüzde 28'in üzerinde özel bankalarda ise yüzde 32-38 seviyelerinde ticari kredi faizi bulunduğunu kaydetti. Kredi faizlerindeki yükselişe rağmen bankaların ticari kredi kullanımında mevduat şartları da sürüyor. Sektör temsilcilerinin verdiği bilgiye göre kur korumalı mevduat yapması durumunda tüzel kişilerin ticari kredi kullandırılmaları kolaylaşıyor. Yabancı para dönüşlü KKM vadesine kadar da bankacılık sektörü müşterilerine ticari kredi kullandırıyor. Türk Lirası karşılığı KKM de yapılması önerisi ile ticari kredi kullanımı da yaygın.

Ticari kredi faizi mevduat makası terse döndü

Aynı dönemde en çok tercih edilen 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizleri ise aksi yönde hareket etti. 2 Haziran haftasında Merkez Bankası ortalama verilerine göre yüzde 37,39 seviyesinde bulunan 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizleri 4 Ağustos itibariyle yüzde 27,77'ye indi. Yani 9.6 puanlık bir düşüş yaşandı. Bankacılık sektörü kaynaklarının verdiği bilgiye göre ise 3 aya kadar vadeli TL mevduatta yüzde 25'in altı seviyeler daha yaygın uygulanıyor. Yeni ekonomi yönetimi öncesinde ticari kredi faizi ile 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizi arasındaki fark negatif yönde 23.16 puan iken, 4 Ağustos haftası itibariyle pozitif yönde 3.03 puana geldi. 9 haftada ticari kredi faizi ile 3 aya kadar vadeli mevduat faizi makası 26.2 puan değişmiş oldu.

■ Konut kredi faizi 17 puan birden yükseldi

Merkez Bankası ortalama haftalık verileri tüketici kredi faizlerinin de yeni ekonomi yönetimiyle birlikte yükselişini hızlandırdığını ortaya koyuyor. 2 Haziran haftasında ihtiyaç kredi faizi yüzde 40,14 seviyesinde iken 4 Ağustos itibariyle yüzde 47,72'ye çıktı. Taşıtlı kredi faizi 4 Ağustos haftasında bir önceki haftaya göre 2.5 puan gerilese de 2 Haziran haftasına göre 5.7 puan yükseldi. Taşıtlı kredi faizleri yüzde 36,64'e geldi. En dikkat çekici artış ise konut kredisi faizlerinde oldu. Konut kredi faizleri 2 Haziran'da yüzde 18,05 iken 4 Ağustos itibariyle yüzde 35,1'e kadar çıktı. Böylece 9 haftada konut kredi faizleri 17.05 puan birden arttı. 4 Ağustos haftasında konut kredi faizi bir önceki haftaya göre ise 1.11 puan yükseldi.

Kamu Toplu Sözleşmesi'nde gözler hükümetin teklifinde

Memur ve memur emeklilerinin 2024-2025 yıllarındaki mali ve sosyal haklarının belirleneceği 7. Dönem Kamu Toplu Sözleşmesi görüşmelerinde, hükümetin ilk zam teklifini bugün sunması bekleniyor.

Yaklaşık 4 milyon memur ve 2,5 milyon memur emeklisini ilgilendiren toplu sözleşme görüşmelerinde 1 Ağustos'ta başlayan süreç devam ediyor.

Belirlenen çalışma takvimi doğrultusunda 11 hizmet koluna ait tekliflerin tasnifi ve kamu görevlilerinin geneline ilişkin tekliflerin ön müzakeresiyle ilerleyen süreçte, müzakere aşamasına geçildi.

Müzakerelerde kritik sürece girilirken, bu kapsamda hükümetin kamu görevlilerinin geneline ilişkin ilk zam teklifini bugün sözleşme masasına sunması bekleniyor.

Bu teklifin Memur-Sen tarafından kabul edilmemesi halinde ise hükümet 17 ve 22 Ağustos'ta yeni tekliflerle masaya gelecek.

Tarafların yine anlaşamaması durumunda ise 23 Ağustos'tan itibaren Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurulacak. Bu aşamada Kurul, en geç ay sonuna kadar sözleşmeye dair kararını açıklayacak.

"Bu hafta görüşmelerin seyri açısından önemli"

Memur-Sen Genel Başkan Yardımcısı Hacı Bayram Tonbul, AA muhabirine yaptığı açıklamada, 1 Ağustos'ta başlayan görüşmelerin olumlu bir havada geçtiğini söyledi.

14.08.2023

Tekliflerin tasnifi ve ön müzakere süreçlerinin ardından yeni hafta itibarıyla görüşmelerde kritik aşamaya geçildiğini ifade eden Tonbul, şöyle konuştu:

"Çalışma takvimine göre bu hafta hükümet iki kere masaya teklif sunacak. Bunlardan ilkini yarın bekliyoruz. Yarın ki teklifi yeterli bulmamamız durumunda hükümet 17 Ağustos Perşembe günü yeni bir teklifle masaya gelecek. Bundan dolayı bu hafta görüşmelerin seyri açısından oldukça önemli. Kamu işvereni, enflasyon hedefleri üzerinden değil, piyasa gerçekleri üzerinden bir teklifle masaya gelmeli. Makul taleplerimiz karşılık bulmalı ve sözleşme masada uzlaşıyla imzalanmalı."

Memur-Sen üçer aylık zamlar istiyor

Toplu sözleşme masasında yetkili konfederasyon olarak yer alan Memur-Sen, 2024 için 3'er aylık dönemler itibarıyla refah payı dahil birinci 3 ayda yüzde 35, ikinci 3 ayda yüzde 10, üçüncü 3 ayda yüzde 15, dördüncü 3 ayda yüzde 10 artış istemişti.

Konfederasyon, 2025 için ise 6'şar aylık dönemler itibarıyla refah payı dahil birinci 6 ayda yüzde 25 ve ikinci 6 ayda yüzde 15 zam talep etmişti.

Ağustos enflasyonu temmuzla yarışacak gibi...

Alaattin AKTAŞ

14 Ağustos 2023 Pazartesi

Hafta sonu bir arkadaşım ile buluştum. Konu döndü dolaştı ekonomiye ve fiyat artışlarına geldi. Arkadaşım, zamlar konusunda bizzat yaşadığı bir örneği aktardı:

“Bak, tam bir ay önce temmuzun ortasında İzmir’e gittim. Evden AŞTİ’ye taksi 65 lira tuttu. Otobüse de 400 lira verdim. Neredeyse tam bir ay sonra bu ayın 11’inde de Ankara’ya döndüm. Otobüse bu sefer 569 lira ödedim. Giderken de gelirken de tekli koltuktaydım. AŞTİ’den eve ise taksiye bir ay sonra tam 115 lira ödedim. Taksinin dönüş güzergahı farklı olduğu için belki çok ödeme yapmam gerekti ama yine de ciddi bir artış yaşandığı ortada.”

Temmuz ortasında taksi artı otobüs (Ankara-İzmir) 465 lira, ağustos ortasında taksi artı otobüs (İzmir-Ankara) 684 lira! Artış oranı tam yüzde 47!

Aylar birbiriyle yarışıyor!

Fiyat etiketi değiştirmekten çalışmaya vakit bulamadığını söyleyenler haklı mı ne! Hani bir dönem bazı Güney Amerika ülkeleri yaşamıştı ya, sanki şimdi de bizim başımıza geldi. Alışverişini sabah yaptın yaptın, akşam iş dönüşüne bırakırsan daha zamlı almak zorundasın!

Fiyatların adeta sabahtan akşama artıyor olması haliyle talebi yukarı çeken bir etki de doğuruyor. Vatandaş sürekli kullandığı ve bozulmayacak ne varsa gücü yettiğince alıp stoklama eğilimi içine girmiş durumda. Bu da fiyat artışlarını tetikleyen bir başka etken.

Tam bir kısır döngü! Fiyatlar hem maliyetler yönüyle gerçekten artıyor, hem birileri döviz ve akaryakıttaki artışları bahane ediyor, diğer taraftan vatandaş zamlardan olabildiğince az etkilenmek için “**stoklu tüketime**” yöneliyor.

Yetmiyor; mevduat faizinin aşağı inmesi için “**çeşitli yollarla**” çaba gösteriliyor. Siz bu “**yolları**”, “**aba altından sopa**” gibi de okuyabilirsiniz. Bankalar, faizi diğer bankalar da aşağı çektiği, dolayısıyla mevduat toplamada pek rekabet yaşamadıkları için bundan gayet memnun.

Sonra düşük mevduat faizi başarı gibi görülüp bununla övünüyor, sonuçta TL tasarruf eden cezalandırılıyor. Vatandaş adeta tüketime ve TL dışındaki araçlara itiliyor.

Diğer yandan da rasyonel politikalara dönüldüğü yolunda söylemler... Bakmayın o söylemlere, kafalar fena halde karışık!

Yüzde 58 hayal mi oldu?

Ağustos ayında da temmuzdaki gibi bir oran görebilir miyiz? Doğrusu hiç şaşırtıcı olmaz.

Bu ay da temmuzdaki gibi yüzde 9.49 artış olduğunu varsayalım; bu durumda sekiz aylık TÜFE artışı yüzde 44'e dayanacak ve yıl sonunun yüzde 58'lik tahmini için dört ayın toplamına yalnızca yüzde 10'luk bir marj kalacak.

Dolayısıyla bu gidişle Merkez Bankası'nın yıl sonu için yüzde 58 olarak tahmin ettiği ve piyasaların pek gerçekçi bulunduğu oran şimdiden hayal olmuş gibi görünüyor.

Mevcut durumda son beş aydaki artış toplam yüzde 20.5'te tutulabilirse yıllık yüzde 58'de kalınacak. Yüzde 20.5 de, son beş aydaki aylık ortalama artışın yüzde 3.8'de kalmasıyla mümkün.

İyi de ağustos öyle bir ilerliyor ki aylık yüzde 3.8 anlamını yitirdi. Ağustos, temmuzla yarışmaya başladı!

Daha şunun şurasında dört gün önce 10 Ağustos'ta bu köşede yüzde 5'lik bir artış öpüp başımıza koymamız gerektiğini belirtmişim. Çünkü gidişat yüzde 5'lik bir oranda kalmanın çok zor olacağına işaret ediyordu. Nitekim zamlar öylesine hızlandı ki bu kadar kısa sürede artık yüzde 5 gibi bir oran tümüyle hayal oldu.

Akaryakıt zammı devam ediyor

10 Ağustos'tan sonra motorine 1 lira 80 kuruşluk bir zam daha geldi.

Bugün, yani 14 Ağustos'ta geçerli olan fiyatlar ay sonuna kadar hiç değişmezse ay ortalaması bazında temmuza göre motorin yüzde 28, benzin yüzde 18, LPG yüzde 27 zam görmüş olacak.

Bu oranları akaryakıtta bildiğimiz son ağırlıklara uyguladığımızda ağustos enflasyonuna doğrudan etki 1.20 puan. Yansımalarından söz etmiyorum, bu doğrudan etki.

14.08.2023

Aylık enflasyonun yüzde 9.49 geldiği temmuzda akaryakıt zamlarının doğrudan etkisi 1.40 puandı. Bu ayın zamlarının yarattığı etki de neredeyse temmuz düzeyine ulaştı.

Kaldı ki akaryakıt gibi tüm mal ve hizmetler için temel girdi niteliğindeki ürün grubunun etkisi öyle aydan aya bıçak gibi kesilmiyor. Temmuzdaki akaryakıt zamları suya atılan taş gibi etkide bulunmaya devam ediyor ve bunun üstüne bir de ağustos artışları biniyor.

Bir de ÖTV zammı gelirse...

Ve tabii bir de ÖTV artışı olasılığı var. Cumhurbaşkanı Erdoğan geçen ay ÖTV artışı yetkisinin tümünü kullanmadı.

Erdoğan benzindeki ÖTV'yi litre başına 14.25 liraya çıkarma yetkisine sahip. Benzindeki ÖTV şimdi 7.52 lira, dolayısıyla benzine 6.73 lira ÖTV zammı gelebilir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan motorindeki ÖTV'yi ise 10.77 liraya çıkarabilir. Motorindeki ÖTV şimdi 7.05 lira olduğuna göre burada da 3.72 liralık bir ÖTV zammı olasılığı var.

Erdoğan bu yetkisini bu ay mı kullanır, sonraki aylarda mı ya da yıl sonuna kadar hiç kullanmaz mı, bilemeyiz. Ayrıca ÖTV artışı yetkisinin tek seferde tümüyle kullanılması da gerekmez. Bu yetkinin ne zaman ve ne ölçüde kullanılacağını biraz da bütçenin durumu belirleyecek.

Ancak şu kesin; benzinde 6.73 liralık, motorinde 3.72 liralık ÖTV artışı olasılığı var.

Dolayısıyla bir de bu zamlar gelirse kim tutar TÜFE'yi!

Ancak ÖTV kaynaklı zamların iki ay üst üste yapılacağı pek beklenmiyor. Temmuzdaki ÖTV artışı TÜFE'ye rekor kırdırılmış ve onun etkisi ağustosta hala devam ediyorken yeniden ÖTV artışına gitmek yaraya tuz basmak olur. ÖTV düzenlemesinin fiyat artışının görece yavaşlayacağı bir dönemde yapılması daha güçlü olasılık gibi görünüyor.

Orta ve uzun vadeli hedefler nasıl şaşıyor?

Maruf BUZCUGİL

14 Ağustos 2023 Pazartesi

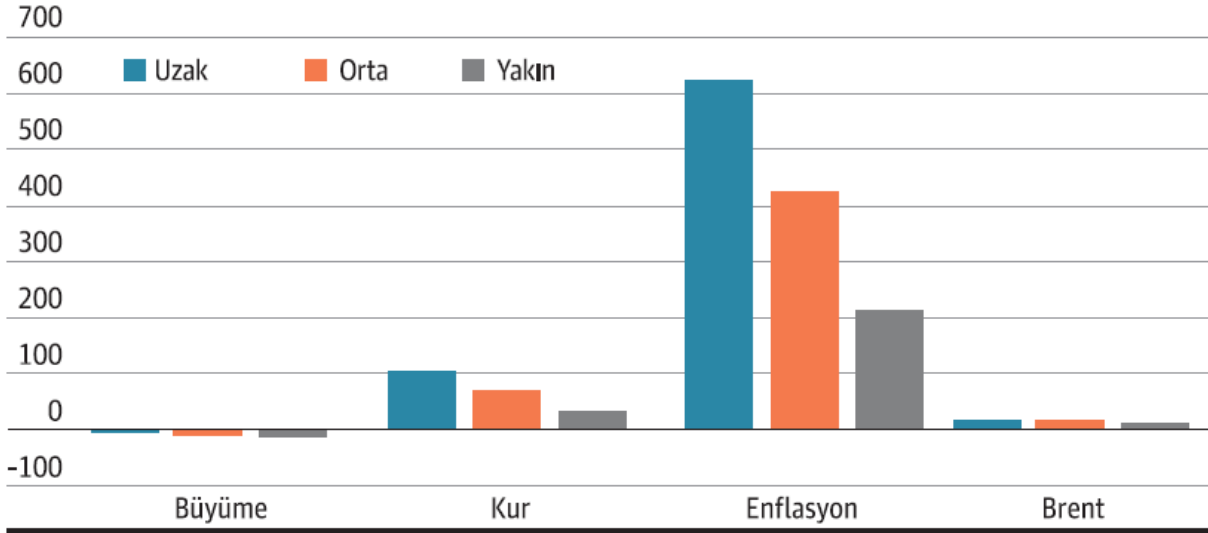
- Siyasi kaygıların, salt seçim başarısına odaklanmış ekonomik kararların “**rasyonel zemin**”den uzaklaştırdığı Türkiye ekonomisi yeniden planlı, programlı kalkınma ve büyüme sürecine dönebilecek mi?
- Son 5 yıldaki orta ve uzun vadeli hedeflere ulaşma sicili çok kötü olan Türkiye hazırlıkları süren OVP (2024-2026) ve 12.Beş yıllık kalkınma planı (**2024-2028**) çalışmalarında hüküm süren yüksek enflasyon altında önünü nasıl görecek?
- 2024 yılı başında girişilecek enflasyonla mücadele programının (**dezenflasyon süreci**) ihtiyaç duyacağı siyasi irade, orta ve uzun vadeli planlara nasıl yansiyacak?

Ekonomi yönetiminin harıl harıl orta ve uzun vadeli planlar hazırladığı bu günlerde ekonomi çevrelerinde bu sorulara yanıtlar aranıyor. Ekonomi politikalarına kafa yoran vatandaşlar, iş dünyasının önderleri ve uzmanları, akademisyenler, siyasetçiler ve elbette ki ekonomi bürokrasisi soruların yanıtlarını tartışıyor.

Ekonomi yönetiminin koordinasyonunu üstlenen Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz orta ve uzun vadeli plan ve programların “çıpa etkisi” yaratacağını sıklıkla vurguluyor. Yılmaz, önümüzdeki orta ve uzun vadeli dönemde kaynak tahsisinin değişeceğini, altyapı yatırımlarını büyük ölçüde tamamlayan Türkiye'nin üretim ve ihracat odaklı yapısal dönüşüme yöneleceğinin altını çiziyor. “Rasyonel zemin”e dönüş taahhüdü ile ekonomi yönetiminin başına geçen Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek de orta vadede enflasyonun tek haneye indirileceği, ekonomi aktörlerinin önünü görebileceği daha istikrarlı bir ekonomi vaadinde bulunuyor. Merkez Bankası başkanı Hafize Gaye Erkan da yeniden fiyat istikrarına odaklanacaklarını ve uygulanacak dezenflasyon programıyla enflasyonun 2025 sonunda yüzde 15'e ineceğini tahmin ettiklerini açıkladı.

Görüldüğü gibi tahminler ve hedefler tutarsa, plan ve programlardan sapılmazsa enflasyonun tek haneye indirilebilmesi için önümüzde en az 2 yıl var. Yerel seçimleri de atlattıktan sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın temsil ettiği iktidardaki siyasi iradenin orta-uzun vadede önemli harcama disiplini ve diyetine ihtiyaç gösterecek politikaları nasıl yönlendireceğinin takipçisi olacağız.

Dört temel göstere üzerinden tahmin hataları (%)

Son 5 yılda enflasyon hedefi ortalama %624,5 saptı

Ekonomi yönetiminin Eylül ayında kamuoyuna açıklayacağı ve “çıpa etkisi”nden yararlanmayı düşündüğü OVP (2024-2026) ve 12.plan (2024- 2028) öncesinde son 5 yılda orta-uzun vadeli plan ve program hedeflerine ulaşma performansına göz atmakta yarar var. DPT kökenli akademisyen Prof.Dr. Hakkı Hakan Yılmaz'ın seçilmiş dört temel göstere (Enflasyon TÜFE, ABD Doları döviz kuru, Büyüme, Petrol fiyatı) üzerinden yaptığı hesaplamalara göre son 5 yılda uzak tahminlerde çok büyük sapmalar yaşanmış. TÜFE tahmini %624,5, ABD doları tahmini %103,2 sapmış. Brent Petrol fiyatı tahmini 17,5, Büyüme tahmini ise 5 yılda -%5,9 yanılmış. Prof. Dr.Yılmaz'ın çalışmasında projeksiyon ve gerçekleşme tahminleri uzak, orta ve yakın olmak üzere üçlü ayrımında ele alınmış ve sonuçlar irdelenmiş. (Uzak tahmin OVP yayınlandığında üçüncü yıl olan son yılın projeksiyonu; örneğin 2023-25 OVP'sinde 2025 yılı, orta ikinci yılın aynı örnekte 2024 yılını, yakın ise ilk yılı 2023 yılını gösteriyor.)

Yanılgının nedeni “politik”

Prof.Dr.Yılmaz'a göre sapma olarak hesaplanan tahmin hatalarının sürekli aynı yönde (eksi ve artı işaret olarak) çıkması bir anlamda bilinçli şekilde hata yapıldığını gösteriyor. Yılmaz diyor ki:

“Üç yöntemde de hataların yönünün aynı olması (örneğin enflasyonda gerçekleşmenin sürekli projeksiyonun üstünde büyümede ise tahminin hep

gerçekleşmenin üzerinde olması gibi) tahminlerde ağırlıklı olarak politik olduğu düşünölen sistematik bir hata olduğuna işaret etmektedir.”

OVP hazırlıkları kapsamında özel sektör toplantısı

Bu hafta Ankara’da Orta Vadeli Plan (OVP) hazırlıkları kapsamında çok önemli bir toplantı gerçekleştirilecek. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan yarın özel sektör önderleriyle yapılacak Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu (YOİKK) toplantısına başkanlık edecek.

Yapısı ve işlevi 2019 yılında çıkarılan cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenen YOİKK ekonomi yönetimi ile özel sektör arasındaki en önemli istişare mekanizmalarından biri olarak kabul ediliyor. Aldığımız bilgiye göre Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek bu toplantıda özel sektör temsilcilerine kapsamlı bir sunum yapmaya hazırlanıyor. TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıklıoğlu’nun da Türkiye genelinde oda ve borsalardan derlenen gelecek bir yılda yapılabilecek, rekabet gücüne katkı verebilecek yatırımlar ve yatırım ortamı bilgilerini paylaşacağı belirtiliyor. YOİKK’in üye yapısı şöyle: Hazine ve Maliye, Adalet, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Ticaret, Sanayi ve Teknoloji, Ulaştırma ve Altyapı Bakanları ile Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi Başkanı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı, Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) Başkanı, Uluslararası Yatırımcılar Derneği (YASED) Başkanı, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Başkanı, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı.

Orta vadeli programlarda seçilmiş göstergelerin tahmin ve gerçekleştirmeleri ile sapma oranları

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Reel Büyüme							
2017-2019	5,0						
2018-2020	5,5	5,5					
2019-2021	2,3	3,5	5,0				
2020-2022	0,5	5,0	5,0	5,0			
2021-2023		0,3	5,8	5,0	5,0		
2022-2024			9,0	5,0	5,5	5,5	
2023-2025				5,0	5,0	5,5	5,5
Gerçekleşme	0,9	1,8	11,4	5,6	4,0		
Revizyonlar							
Uzak	-82,0	-67,3	128,0	12,0	-20,0		
Orta	-83,6	-48,6	128,0	12,0	-27,3		
Yakın	-60,9	-64,0	96,6	12,0	-20,0		
\$ Kuru							
2017-2019	3,4						
2018-2020	5,7	6,9					
2019-2021	5,6	6,0	6,2				
2020-2022	5,7	6,0	6,4	6,7			
2021-2023		6,9	7,7	7,9	8,0		
2022-2024			8,3	9,3	9,8	10,3	
2023-2025				16,6	21,5	24,6	25,8
Gerçekleşme	5,7	7,0	8,9	18,6	26,2		
Revizyonlar							
Uzak	68,7	1,3	43,4	176,4	226,1		
Orta	0,4	16,6	38,8	136,6	167,7		
Yakın	1,8	16,7	15,8	101,1	21,6		
Enflasyon							
2017-2019	5,0						
2018-2020	6,0	5,0					
2019-2021	15,9	9,8	6,0				
2020-2022	12,0	8,5	6,0	4,9			
2021-2023		10,5	8,0	6,0	4,9		
2022-2024			16,2	9,8	8,0	7,6	
2023-2025				65,0	24,9	13,8	9,9
Gerçekleşme	11,8	14,6	36,1	64,3	58,0		
Revizyonlar							
Uzak	136,0	192,0	501,3	1.211,6	1.083,7		
Orta	96,7	49,0	501,3	971,2	625,0		
Yakın	-25,8	71,8	351,0	555,8	132,9		
Ham Petrol Fiyatı - Brent (Dolar/Varil)							
2017-2019	55,6						
2018-2020	57,5	60,0					
2019-2021	73,2	69,7	67,0				
2020-2022	63,5	60,0	61,8	62,3	62,3		
2021-2023		42,4	36,9	40,5	40,8		
2022-2024			68,7	68,3	65,1	61,8	
2023-2025				102,0	88,0	83,9	80,7
Gerçekleşme	41,7	41,4	70,7	83,3	83,4		
Revizyonlar							
Uzak	-25,0	-31,0	5,5	33,7	104,4		
Orta	-27,5	-40,6	14,4	105,7	28,1		
Yakın	-43,0	-31,0	91,6	22,0	-5,2		

Yabancıya gayrimenkul satış geliri düşüşte

Naki BAKIR

14 Ağustos 2023 Pazartesi

Yabancılarla gayrimenkul satışından elde edilen döviz geliri, geçen yılın tümünde 6,3 milyar dolarla tüm yılların rekorunu kırmıştı.

Küresel yatırımcıların Türkiye’de doğrudan yatırım için getirdikleri sermayede yıllar itibarıyla devam eden gerilemeye karşılık, vatandaşlık kampanyalarının da etkisiyle son yıllarda hızla artan yabancılarla gayrimenkul satışlarından elde edilen döviz gelirinde de bu yıl nisandan bu yana sert düşüş yaşanıyor.

Merkez Bankası’nın açıkladığı ocak-haziran dönemi ödemeler dengesi verilerine göre, geçen yıl ilk altı ayda 3 milyar 470 milyon dolar olan yurt dışı yerleşiklere gayrimenkul satış geliri, bu yıl aynı dönemde yüzde 36,6 düşüşle 2 milyar 201 milyon dolara geriledi. Banka’nın, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nden elde ettiği ve yurt dışı yerleşiklerin alımını yaptıkları gayrimenkullerin bedeli üzerinden toplulaştırılmış verilere göre hesapladığı söz konusu gelirlerin, bu yıl aylar itibarıyla bakıldığında nisandan itibaren sürekli azaldığı belirlendi.

Yabancıya gayrimenkul satış geliri geçen yılın aynı aylarına göre nisandaki yüzde 62,3, mayistaki yüzde 40'lık düşüşlerin ardından, haziranda yüzde 79,6 oranında bir düşüş kaydetti. İlk çeyrekte 1 milyar 370 milyon dolar olan yabancıya gayrimenkul satış geliri, ikinci çeyrekte 870 milyon dolara düştü. İlk çeyrekte geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 28,2 artan söz konusu gelir, ikinci çeyrekte ise yüzde 65,4 düşüş gösterdi.

2022'de rekor kırmıştı

Ulusal ekonomiye zincirleme ve devamlı katkı sağlayan doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının aksine katkısı, satın alma için döviz getirme şeklinde bir seferlik olan yabancı gayrimenkul yatırımları, son yıllarda başta Ruslar ve Orta Doğu ülkeleri yurttaşları olmak üzere yabancıların konut alımları ile hızlı bir artış göstermişti. 2000'li yılların başlarında toplam doğrudan yatırım girişlerinde küçük bir paya sahip olan yabancı gayrimenkul yatırımları yoluyla Türkiye'ye giren döviz miktarı, 2022 yılının tümünde 6 milyar 273 milyon dolarla en yüksek düzeyine ulaşmış ve aynı zamanda doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını geçmişti.

Aylara göre yabancı G.M. yatırımı (Milyon \$)			
	2022	2023	Değ., %
Ocak	344	514	49,4
Şubat	396	406	2,5
Mart	329	450	36,8
Nisan	615	232	-62,3
Mayıs	593	356	-40,0
Haziran	1.193	243	-79,6
İlk altı ay	3.470	2.201	-36,6

Doğrudan Yabancı Sermaye Girişi (Ocak-Haz.; Milyon \$)			
	2022	2023	Değ., %
Doğ. Sermaye Yatırımı	3.774	2.470	-34,6
-Tasfiye	-501	-152	-69,7
Net Doğ. Sermaye girişi	3.273	2.318	-29,2
Diğer Sermaye (Net)*	247	308	24,7
Gayrimenkul alımları (Net)	3.470	2.201	-36,6
Net Sermaye Girişi	6.990	4.827	-30,9

*Yabancı firmaların Türkiye'deki grup şirketlerine verdiği krediler ve geri ödemeler.

Satılan konut adedi yarıya düştü

Öte yandan TÜİK'in konut satış istatistikleri de yabancılara satılan konut sayısının bu yıl yarıya düştüğünü ortaya koyuyor. Buna göre geçen yılın ocak-haziran döneminde yabancılar Türkiye'den 35 bin 383 konut alırken, bu yıl aynı dönemde bu sayı 19 bin 275 adette kaldı. Yabancıya satılan konut sayısı yüzde 45,5 azaldı.

TÜİK verilerine göre aylık satış sayıları önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında yabancılara satışlar Temmuz 2022'den bu yana kesintisiz devam ediyor. TÜİK'in, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü veri tabanı TAKBİS sisteminde yabancı olarak tanımlanan, Türk asıllı olmayan ve vatandaşlıktan çıkarılma ile ilgili 4112 sayılı kanuna tabi olmayan kişilere yapılan satışların toplulaştırılmışı olan TÜİK verilerinde, aylara göre yıllık gerilemenin özellikle bu yıl haziran ayında yüzde 69,6'ya ulaştığı dikkati çekiyor.

Sermaye yatırımlarındaki gerileme de sürdü

Yabancıların sermaye yatırımları ve taşınmaz alımları (Milyon \$)					
	Doğ. Serm. Yat. (Net)	Grup içi Kredi vb.	G. Menkul Alımları	Toplam Giriş	Gayrimenkul/ Toplam, %
2006	16.982	281	2.922	20.185	14,5
2007	18.394	727	2.926	22.047	13,3
2008	14.713	2.201	2.937	19.851	14,8
2009	6.184	619	1.782	8.585	20,8
2010	6.221	384	2.494	9.099	27,4
2011	14.145	24	2.013	16.182	12,4
2012	10.128	980	2.636	13.744	19,2
2013	9.936	578	3.049	13.563	22,5
2014	8.371	645	4.321	13.337	32,4
2015	11.817	3.290	4.156	19.263	21,6
2016	6.958	2.987	3.890	13.835	28,1
2017	5.532	1.015	4.643	11.190	41,5
2018	6.229	306	5.915	12.450	47,5
2019	5.512	-942	4.979	9.549	52,1
2020	4.401	-655	3.954	7.700	51,4
2021	6.873	818	5.634	13.325	42,3
2022	6.209	882	6.273	13.364	46,9

14.08.2023

Küresel yatırımcıların, Türkiye’de tesis kurma ya da satın alma, modernize etme, üretim yapma amacıyla yaptıkları ve istihdam yaratan, teknoloji transfer eden, ihracat imkanları yaratan, milli gelir büyümesine katkı yapan ve cari açığın sağlıklı finansmanına yarayan doğrudan sermaye yatırımlarında son yıllarda yaşanan düşüş de devam etti.

İlk altı ayda doğrudan sermaye yatırımları kapsamında ülkeye 2 milyar 470 milyon dolarlık bir giriş yaşanırken, tasfiyeler düşüldükten sonra net giriş ise 2 milyar 318 milyon dolar düzeyinde gerçekleşti. Net doğrudan sermaye girişi geçen yılın eş dönemine göre yüzde 29,2 azaldı.

Anılan dönemde yabancı firmaların Türkiye’deki grup şirketlerine kullandırdıkları krediler ve geri ödemeler ise yüzde 24,7 artışla 308 milyon dolar oldu. Böylece “doğrudan yabancı sermaye yatırımı”, grup şirketlerine kredi ve ödemeler ile “yabancı gayrimenkul yatırımı” olmak üzere üç kanaldan ülkeye giren toplam doğrudan yatırım miktarı ilk altı ayda 4 milyar 827 milyon dolar olurken, geçen yılın aynı dönemindeki girişin yüzde 30,9 altında kaldı.

Tarım Bakanlığı'nın planı, bu eğitim sistemiyle tutar mı?

Ferit Barış PARLAK

14 Ağustos 2023 Pazartesi

Tarım ve Orman Bakanı **İbrahim Yumaklı** anlattı:

“Kent tarımını geliştireceğiz...”

“100 lokasyonda, tarıma dayalı OSB'ler kuracağız...”

***

Tarım Bakanlığı bu planıyla, yapılması gerekeni yapıyor... Üretim yerlerini tüketim yerlerine yaklaştırarak, nakliye ve uzun mesafe kaynaklı zayıt (25 milyar doları aşan) maliyetlerini azaltmak istiyor... Bilimsel de düşünerek, tıkanan yolu açmaya çalışıyor... Aklın yolu bir; tarım iktisadı teorisyenleri de yüzyıllardır, “Üretim yerlerinin, tüketim bölgelerine yakınlaştırılması” gerekliliğini vurguluyor...

***

Ama...

Yaklaşık 4 yıl önce bu köşede yazdığımı paylaşayım:

“Uzmanlıkla lokasyonun birleşmesi, büyümede en güçlü etkileşimdir” diyerek aldı Nobel'i Paul Krugman...

***

Örneğin...

Toprak, su zengini Şanlıurfa'ya, bu alanlarda “uzman” gençler yetiştirmek için üniversite/MYO kurmalıydık... O üniversitenin/MYO'nun ziraat/

14.08.2023

tekstil/gıda/kimya mühendisliği gibi bölümlerini güçlendirmeliydik... Gençlerin bu alanda uzmanlaşması için, arazileri laboratuvar gibi kullandırmalıydık...

***

Ama...

Şanlıurfa'da da inşaat mühendisliği, iktisat/ işletme gibi bölümler açtık...

***

Şırnak Üniversitesi'nde de aynı, Muş'ta da, Tokat'ta da...

***

Sonuç mu?

Bakir arazilere, suya, güneşe sahip Şırnak, Şanlıurfa, Muş gibi, onlarca şehrimizin meyvesini, sebzesini Antalya'dan taşıyoruz!"

VELHASIL

Milli eğitimden hazineye, YÖK'ten vakıf okullarına, adaletten aileye kadar tüm **bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar aynı hedefe odaklanmadıkça...** Zaten az olan planlamalarımızın sonu da 2000'li, 90'lı, 70'li, 50'li yıllardaki planların çoğunluğunun sonuna benzeyecek; **birilerini zengin etmekten ve/veya kaynak israfından başka bir işe yaramayacak...**

***

Bize mi? Her defasında, bu üzücü ve acı veren/yaşatan ekonomik sonuçları ve deneyimleri hatırlatmak, tekrar tekrar uyarmak düşecek...

Abdulkadir Selvi

Bahçeli ve Akşener'in karşılıklı hamleleri

Devlet Bahçeli ile Meral Akşener arasında bir siyaset satrancı oynanıyor. Karşılıklı olarak zaman ayarlı hamleler yapılıyor.

Bahçeli, İYİ Parti'ye üç kez çağrı yaptı. Üçünde de zamanlama önemliydi.

AF ÇAĞRISI

1- MHP ile sert tartışmaların yaşandığı kopuşun ardından Meral Akşener, İYİ Parti'yi kurmuştu. İYİ Parti kongresini yapmadan 24 saat önce Devlet Bahçeli, 1 Ağustos 2019 tarihinde İYİ Partililere çağrı yaptı. "MHP'ye dönüşün tarihi sorumluluğunu yerine getirmeleri samimi beklentimdir" dedi. Bahçeli'nin çağrısı, MHP'den kopan İYİ Partililere 'af' olarak algılandı. İYİ Parti kurultayı, Bahçeli'nin çağrısının gölgesi altında toplandı.

EVE DÖN ÇAĞRISI

2- 7 Ağustos 2020 tarihinde ise, Bahçeli, Akşener'e 'eve dön' çağrısı yaptı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu çağrıya güçlü bir destek verdi.

KOMŞU OLALIM DAVETİ

3- Daha önce İYİ Partililere, MHP'ye dönmeleri yönünde çağrı yapan Bahçeli bu kez komşu olmaya davet etti. "Yerel iktidarda komşu olalım" dedi.

Bu çağrılardan ne çıkıyor?

Bahçeli, tarih ve rakamlar konusuna çok önem verir. Tarihlere bakıldığında, Bahçeli bu çağrıları hep ağustos ayında yapıyor.

İkincisi ise zamanlama önemli.

ESMA BEKAR'IN TWEET'İ

Peki komşu olalım çağrısının zamanlama açısından önemi ne?

1- Akşener'in özel kalem müdürü ve partideki sağ kolu Esmâ Bekar, 9 Ağustos tarihinde Akşener'in 2016 yılındaki bir tweet'ini retweet etti.

26.04.2016 tarihli tweet'inde Meral Akşener, "Ülkücü ülkücünün öz kardeşi gibidir düsturumuzu, milli ve manevi değerlerimizi partimizde hâkim kılacağız" diyor.

Meral Akşener, MHP'den 8 Eylül 2016 tarihinde ihraç edildi. Yani Akşener bu tweet'i attığında MHP'deydi.

BAHÇELİ'NİN ZAMANLAMASI

26 Ağustos'ta önemli bir çağrı yapacağı söylenen Akşener'in sağ kolundan gelen bu çıkışın üzerinden 24 saat geçmeden Bahçeli, CNN Türk'te Gece Görüşü programında Hande Fırat'a bir mesaj gönderdi. MHP Genel Başkan Yardımcısı İsmail Özdemir'in ilettiği mesajda; Bahçeli, İYİ Parti'ye, "Çağırılık dönmediniz yuvaya, yerel iktidarda komşu olalım ülke hayrına" diye çağrı yaptı.

Bahçeli ile Akşener karşılıklı olarak hamlelerini yaptı. İki lider arasında zamana karşı bir yarış başladı.

Bahçeli'nin çağrısı üzerine İYİ Parti'de Meral Akşener, Oktay Vural ve Kürşad Zorlu bir değerlendirme toplantısı yaptı. İYİ Parti'den, "26 Ağustos ruhuyla rotamız net, pusulamız millet!" diye yanıt verildi. Bugün de başkanlık divanının bu konuyu ele alması bekleniyor.

AKŞENER NE DEMİŞ?

Meral Akşener'in, "İYİ Parti, MHP'nin devamı bir parti değil. Bu tür çağrılara sıcak baksaydım daha önce sıcak bakardım" dediği ifade ediliyor.

HAMLELER

Bahçeli ile Akşener arasında müthiş bir siyaset satrancı oynanıyor.

1- Bahçeli, bu çağrılarla İYİ Parti tabanına, 'Bakın sizi ana ocağınıza davet ediyorum ama Akşener, MHP yerine CHP ve HDP ile ittifakı tercih ediyor' mesajı veriyor. Milliyetçi taban karşısında Akşener'i uzlaşmaz lider konumuna düşürüyor.

2- 26 Ağustos'ta çıkış yapmaya hazırlanan Akşener bir hamle yaptı ama Bahçeli karşı hamle ile kozunu elinden almış oldu. Hamle üstünlüğü Bahçeli'ye geçti.

3- İki lider birleşmek, yuvaya dönmek, komşu olmak gibi bir çaba içinde değil. Tam aksine birbirini açığa düşürmek için zaman ayarlı hamleler yapıyorlar. Kısa vadede bu işten bir şey çıkmaz.

26 AĞUSTOS İÇİN NE DEDİ

İYİ Parti Sözcüsü Kürşad Zorlu, 26 Ağustos'ta, "Türk siyasetinde önemli bir başlangıç olacak" diyerek siyasi iletişim açısından başarılı bir iş yaptı.

İletişimde merak uyandırmak önemlidir. Ama bu iki tarafı keskin bir bıçak gibidir. Eğer 26 Ağustos'ta Akşener, Türk siyasetinde başlangıç olacak bir çıkış yaparsa bundan sonra büyük bir ciddiyetle takip edilir. Ama tersi olursa o zaman dağ fare doğurmuş olur. Akşener bundan sonra çok önemli bir açıklama yapacak olsa dahi ciddiye alınmaz.

Meral Akşener'in bu konularda karnesi parlak değil. Tutarlı bir lider imajı çizmiyor. Akşener önce çok iddialı çıkışlar yapan ama sonra tam tersini yapan bir lider konumuna düştü.

TERSİNİ YAPTI

1- Kumar masası dediği masaya 72 saat sonra geri döndü.

2- "HDP'nin olduğu masada olmayız. HDP'yi PKK'nın uzantısı olarak görüyoruz" dedi. HDP ile birlikte Kılıçdaroğlu'nun cumhurbaşkanı adaylığını destekledi.

3- CHP'den 15 milletvekilini vererek İYİ Parti'nin seçimlere girmesini sağladığı için Kılıçdaroğlu'na minnet duyduğunu ifade etmişti. Hatta bunu ailesine vasiyet olarak bırakmıştı. Aynı Akşener, CHP'den 15 milletvekili istemesini hayatının en büyük pişmanlığı olarak gösterdi.

NE AÇIKLAYACAK?

Bunca beklenti oluşturduktan sonra Meral Akşener, 26 Ağustos'ta elbette ki bir açıklama yapacak. Gelen bilgiler yerel seçimlere tek başlarına gireceklerini ilan edeceği yönünde. Ama bunun bir aması var. Daha önceki gün, "Bazı illerde CHP ile ittifak yapabiliriz" demiş. Yani gözü hâlâ CHP ile ittifakta. Özellikle de İstanbul ve Ankara'da ittifak yapacağı söyleniyor. O zaman, "Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu?"

AKŞENER NE DEDİ

Kürşad Zorlu'nun oluşturduğu beklentiden sonra Akşener, 26 Ağustos'ta bir şey söyleyecek. Ama yakın çevresine, "Yoo ben hiçbir şey söylemeyeceğim. 7 bin 500 kişilik salonu doldurmak için söyledik" dediği ifade ediliyor.

KILIÇDAROĞLU KAZANIYOR İMAMOĞLU KAYBEDİYOR

CHP'de, mahalle delegeleri seçimini ezici bir çoğunlukla Kılıçdaroğlu kazandı. Ekrem İmamoğlu, İstanbul'da bile bir varlık gösteremedi. Dün Ankara'da, CHP'nin kalesi olan Çankaya'nın ilçe kongresi vardı. Kılıçdaroğlu sildi, süpürdü. Eğer il kongreleri

14.08.2023

de Kılıçdaroğlu'nun lehine sonuçlanırsa Ekrem İmamoğlu'nun kurultayı kaybettiğinin resmidir. Bu durumda Ekrem İmamoğlu, CHP Genel Başkanlığı'na aday olmayabilir. Benim gözlemim İmamoğlu'nun aday olmayacağı yönünde.

İMAMOĞLU'NA MESAJ

Kılıçdaroğlu da buna razı. İmamoğlu'na, 'Gel anlaşalım, sen genel başkanlık yarışına girme, ben de seni İstanbul'a aday göstereyim' diye mesaj veriyor.

İmamoğlu, CHP Genel Başkanlığı'nda adaylık yarışına girmeyi göze alamayacak. Kılıçdaroğlu da İmamoğlu'nun adaylığını engellemeyi göze alamayacak. Sonuçta Kılıçdaroğlu CHP Genel Başkanı, İmamoğlu İstanbul Büyükşehir Belediye başkan adayı olacak.

İMAMOĞLU KAYBEDEBİLİR

Ama seçimi kazanabilecek mi? Orası kesin değil.

AK Parti iyi bir aday çıkardığı takdirde Ekrem İmamoğlu seçimi kaybedebilir.